

3. *Грошевський Ю., Капліна О. Актуальні проблеми кримінально-процесуальної теорії та практики КПК України// Право України. – 2009. – №12. – С. 209 – 217*

4. *Багач С.М. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання //Урядовий кур'єр. – 2008. – №25. – С.5– 6*

Лихова С.Я., Костюк К.М. Євроінтеграційні процеси в Україні у світлі прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України

У статті розкривається вплив євроінтеграційних процесів в Україні, зокрема на діяльність державних органів у світлі прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України. Аналізуються актуальні питання, щодо його ефективності.

Ключові слова: європейська інтеграція, євроінтеграційні процеси, Кримінальний процесуальний кодекс України, Європейський Союз.

Лиховая С.Я., Костюк К.Н. Евроинтеграционные процессы в Украине, в свете принятия нового Криминального процессуального кодекса Украины

В статье раскрывается влияние евроинтеграционных процессов в Украине, в частности на деятельность государственных органов в свете принятия нового Криминального процессуального кодекса Украины. Анализируются актуальные вопросы относительно его эффективности.

Ключевые слова: европейская интеграция, евроинтеграционные процессы, Криминальный процессуальный кодекс Украины, Европейский Союз.

Likhova S., Kostyuk K. European integration processes in Ukraine in the light of the adoption of the new Ukraine Criminal Procedural Code

This article is devoted to the influence of eurointegration processes in Ukraine, in particular on the activity of public organs in the content of the new Ukrainian Criminal Procedure Code. Actual questions of the new Ukrainian Criminal Procedure Code concerning its efficiency are analyzed in this article.

Keywords: european integration, eurointegration processes, the Ukrainian Criminal Procedure Code, European Union.

Микитин Ю.І.

**ПРОЦЕДУРА МЕДІАЦІЇ ЗА СЛОВЕНСЬКИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ ЯК ФОРМА
ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ**

УДК 343.13

Постановка проблеми. Міжнародно-правове регулювання відновного правосуддя знайшло свій розвиток у національних законодавствах багатьох країн світу. Для України буде важливим як

досвід країн, в яких відновне правосуддя застосовується тривалий час, так і тих, в яких відносно недавно воно було впроваджено. До останніх належить і Словенія.

Метою даної статті є здійснення теоретичного аналізу застосування відновного підходу, зокрема, медіації у Словенії.

Аналіз останніх досліджень. Українські науковці не досліджували словенський досвід правого регулювання відновного правосуддя, однак Український Центр Порозуміння доклав чимало зусиль для якісного перекладу нормативно-правових актів цієї країни у сфері відновного підходу. Серед закордонних дослідників слід відзначити Мартіна Райта, Девіза Маєрса і Данієля Ван Несса.

Виклад основного матеріалу. У Словенії відновне правосуддя ґрунтується на нормах КПК у редакції 1999 р. [1]. Тобто відображене в основному кодифікованому акті, який регулює кримінальне провадження, відповідно це підтверджує важливість ідеї відновного підходу в цій країні.

Окрім базового процесуального закону, відновне правосуддя регулюється спеціалізованими актами, а саме:

1) Правилами щодо врегулювання кримінальних справ, затверджені Міністерством праці, у справах сім'ї та суспільства 14 липня 1999 р. [2];

2) Інструкцією Генерального прокурора «Про основні умови і обставини для передачі справи для врегулювання» [3]).

Для позначення основної форми відновного правосуддя в словенському законодавстві використовується термін «врегулювання», [2; 3], але по суті це теж медіація.

В основному медіація є складовим елементом, доповненням кримінального процесу Словенії. Законодавство цієї країни передбачає її застосування, в основному, на досудовому слідстві, а також між попереднім судовим розглядом та початком розгляду кримінальної справи судом по суті [4, с. 62-65].

Прийняття рішення про призначення медіації є правом, а не обов'язком суб'єктів владних повноважень кримінального процесу і належить до компетенції прокуратури і суду. В той же час

сторони кримінально-правового конфлікту мають бути поінформовані про право на участь у медіації. Орган чи посадова особа, що направляє справу на медіацію, може приймати процесуальні рішення, що впливають на хід кримінального процесу.

При прийнятті рішення про призначення медіації у Словенії прокурор має врахувати такі фактори як характер, обставини злочину, особу, яка його вчинила, наявність судимості, мотиви злочину, а також можливе покарання (стаття 161А КПК Словенії). На медіацію направляються кримінальні справи, де застосування санкції не є обов'язковими або санкція передбачає накладення штрафу або позбавлення волі на строк до трьох років. Не допускається її проведення у таких випадках:

- 1) коли злочин вчинено щодо держави або посадової особи у зв'язку з її професійною діяльністю;
- 2) при неможливості визначити конкретну особу, яка є потерпілою внаслідок вчинення злочину;
- 3) при наявності одного обвинуваченого та декількох потерпілих;
- 4) коли об'єктом злочину є відносини у сфері економіки, безпеки громадського транспорту [1].

Також для того, щоб направити справу на медіацію, прокурор повинен в кожному окремому випадку оцінити, чи дозволяє це зробити публічний або приватний інтерес обвинуваченого та потерпілого. Характерно, що словенське законодавство містить тлумачення понять «причини публічного інтересу» та «причини приватного інтересу».

Публічний інтерес може бути зумовлений такими факторами як:

- 1) спосіб, тяжкість вчинення злочину (незначна шкода, можливість відшкодування шкоди за взаємною згодою сторін), час, який пройшов після вчинення злочину, наявність умислу, розкаяння, вчинення злочину в минулому, соціальні умови життя обвинуваченого;
- 2) якщо санкція за вчинений злочин передбачає мінімальне покарання;

3) юний або похилий вік обвинуваченого.

Приватний інтерес залежить від таких критеріїв:

1) наявність провини потерпілого;

2) нанесення обвинуваченому шкоди внаслідок вчинення ним злочину;

3) поганий стан здоров'я учасників кримінально-правового конфлікту та наявність родинних, професійних, сусідських відносин між ними;

4) особливості відносин між потерпілим та обвинуваченим як до, так і після вчинення злочину [1].

Також на призначення медіації впливає те, яким чином правоохоронним органам стало відомо про злочин (явка з повинно або затримання після переховування обвинуваченого).

Наявність звинувачень у вчиненні злочину в минулому або наявність судимості обвинуваченого не є обов'язковою перешкодою для його участі у медіації. Існує застереження щодо передачі кримінальних справ на медіацію, якщо у вчиненні злочину брали участь двоє та більше осіб або злочин ретельно готувався [1].

Прийняття рішення про проведення медіації має певний вплив на подальший хід кримінального процесу. Згідно статті 162 КПК Словенії, прокурор, за згодою потерпілого, може тимчасово призупинити провадження кримінальної справи, якщо санкція за вчинений злочин передбачає штраф або позбавлення волі на строк до трьох років. Для призупинення провадження кримінальної справи обвинувачений має здійснити одну або декілька дій. Зокрема, він зобов'язаний відшкодувати потерпілому шкоду, що завдана злочином; здійснити внесок у фонд компенсації особам, що потерпіли від злочинів; виконувати громадські роботи; здійснювати аліментно-компенсаційні виплати з утримання, якщо злочин стосується триваючого розладу здоров'я потерпілого [1].

Важливим аспектом регулювання медіації є встановлення строків на її проведення. Словенське законодавство [2; 3] передбачає, що після одержання обвинувального акту медіатор повинен негайно, але не пізніше ніж 15 днів, розпочати процедуру врегулювання. Він зобов'язаний «швидко, без будь-якої неви-

правданій затримки» її провести. Якщо протягом одного місяця після першої зустрічі сторони не досягають згоди, процедура врегулювання вважається як така, що не відбулась. З врахуванням практики [5, с. 16], можна стверджувати, що від отримання медіатором справи до спільної зустрічі учасників кримінально-правового конфлікту може пройти один-два тижні. За таких обставин тривалість медіації становитиме до двох місяців.

Укладення договору про примирення учасниками кримінально-правового конфлікту, відшкодування шкоди, завданої злочинцем, тобто успішне завершення медіації має певні правові наслідки. Так, статті 161А, 162, 444-1 КПК Словенії передбачають, що у випадку успішної процедури «врегулювання» та виконання усіх зобов'язань, досягнутих під час неї, за умови, що санкція за вчинений злочин передбачає покарання у виді штрафу або позбавлення волі на строк до трьох років, обвинувачений (підсудний) може бути звільнений від кримінальної відповідальності [1].

Відповідно до статті 77-2 КПК Словенії неповнолітній обвинувачений у віці від 14 до 18 років звільняється від кримінальної відповідальності, якщо він помирився з потерпілим, відшкодував завдану ним шкоду виконанням певної роботи або у грошовій формі [1].

Висновок. Досвід правого регулювання відновного правосуддя у Словенії є цінним для України. Окремі його аспекти можуть знайти своє відображення у нормах КК України та КПК України. Досвід правого регулювання відновного підходу у цій країні свідчить, що:

- 1) відновне правосуддя є складовою частиною кримінального процесу;
- 2) правові основи його застосування передбачені кримінально-процесуальним законом і деталізовані іншими законодавчими або підзаконними актами;
- 3) найпоширенішою формою відновного правосуддя є медіація, яка може застосуватися практично на всіх стадіях кримінального процесу, як правило, до видалення суду у нарадчу кімнату для постановлення вироку;

4) приймати рішення щодо проведення медіації мають право прокуратура, суд з врахуванням обставин справи та ряду критеріїв, а сторони кримінально-правового конфлікту мають бути проінформовані про можливість участі у цій процедурі;

5) призначення медіації може мати певний вплив на хід кримінального процесу (зупинення або призупинення досудового слідства чи судового розгляду);

6) тривалість медіації становить від одного до двох місяців;

7) як правило, проведення медіації не обмежується ступенем тяжкості злочину, але залежно від цього критерію може мати різні правові наслідки.

1. *Кримінально-процесуальний кодекс Словенії*/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ur.com.ua/law/law2.html>.
2. *Правила щодо врегулювання кримінальних справ. Затверджені Міністерством праці, у справах сім'ї та суспільства Словенії 14 липня 1999р.*: [пер. Українського Центру Порозуміння]. – Офіційний вісник Республіки Словенія, №53/99.
3. *Інструкція «Про основні умови і обставини для передачі справи для врегулювання»*. Затверджена Генеральним прокурором Словенії; [пер. Українського Центру Порозуміння]/ Офіційний вісник Республіки Словенія, №45/99.
4. *Wright M. Victims, mediation and criminal justice/ M. Wright// The criminal law review. – 1995. – № 3. – P. 185-192.*
5. *Микитин Ю.І. Медіація – засіб профілактики злочинності серед неповнолітніх/ Ю.І. Микитин. – Івано-Франківськ., 2006. – 64 с.*

Микитин Ю.І. Процедура медіації за словенським законодавством як форма відновного правосуддя

Стаття розповідає про основні аспекти правового регулювання відновного правосуддя, медіації у Словенії. Дана стаття розкриває особливості відновного правосуддя у цій країні, деякі аспекти процедури медіації та її правові наслідки, а також місце альтернативних заходів кримінальному покаранню у кримінальному процесі Словенії.

Ключові слова: відновне правосуддя, медіація, правопорушник, потерпілий, примирення.

Мькьгьтн Ю.И. Процедура медиации по словенским законодательству как форма восстановительного правосудия

Статья рассказывает об основных аспектах правового регулирования восстановительного правосудия, медиации в Словении. Данная статья раскрывает особенности восстановительного правосудия в этой стране, некоторые аспекты

процедуры медиации и ее правовые последствия, а также место альтернативных мер уголовному наказанию в уголовном процессе Словении.

Ключевые слова: восстановительное правосудие, медиация, правонарушитель, потерпевший, примирения.

Mykytyn Y.I. The mediation procedure under Slovenian law as a form of restorative justice

The article deals with the main aspects of the lawful reglamentation of the Slovenian restorative justice and mediation. The given article highlights the peculiarities of the restorative justice in this country, some aspects of the mediation procedure and its lawful effects as well as the peace of alternative measures of the criminal punishment of the Slovenian criminal process.

Keywords: restorative justice, mediation, offender, victim, reconciliation.